

**ХАУЪРД ЛЪВКРАФТ
ЗОВЪТ НА КТХУЛУ
ОТКРИТО СРЕД КНИЖАТА НА
ПОКОЙНИЯ ФРАНСИС
УЕЙЛЪНД ТЪРСТОУН ОТ
БОСТЪН**

Превод от английски: Деница Минчева, —

chitanka.info

„Възможно е да съществуват останки от велики сили и същества... останки от древни времена, когато... разумът вероятно се е въплътил във форми и варианти, изчезнали дълго преди лавинообразното развитие на човечеството... форми, за които единствено поезията и легендите са запазили бегъл спомен и са ги нарекли богове, чудовища и всякакви видове митични същества...“

Алджърнън Блакууд

I. ГЛИНЕНИЯТ КОШМАР

Мисля, че една от най-големите милости, които ни се оказват в този свят, е невъзможността на човешкия ум да осъзнае своята нищожност. Изолирани сме на спокоен остров на невежеството сред безкраен тъмен океан и не ни е съдено да достигнем далеч. Досега науките, които търсят отговори всяка в собствената си област, не са ни навредили много, но някой ден разпокъсаната информация ще бъде обединена и нейната цялост ще разкрие пред нас една ужасяваща реалност и нашето плашещо място в нея, и това прозрение ще ни доведе или до лудост, или завинаги ще ни прокуди от светлината на знанието и ще ни тласне към спокойствието и сигурността на нова Тъмна ера.

Теософите са направили някои предположения за страховитото величие на космическия цикъл, сред който нашият свят и човешка раса водят мимолетното си съществуване. Те намекват за странни реликви, чието описание би вледенило кръвта, ако не бяха прикрити под маската на сладникав оптимизъм, но не те станаха причина да се докосна до онези забранени еони. Споменът за това изживяване ме смразява и влудява сънищата ми. Като всички окаяни сблъсъци с истината, то възникна при случайното свързване на отделни детайли. В този случай — публикация от стар вестник и бележките на един мъртъв професор. Надявам се никой друг да не успее да ги свърже по същия начин. Самият аз, ако запазя живота си, никога не бих предоставил съзнателно информация за една толкова отвратителна връзка. Смятам, че и професорът е възнамерявал да запази мълчание за онова, което му е било известно, поради което е щял да унищожи записките си, ако не го беше застигнала внезапна смърт.

Моето участие в събитията започна през зимата на 1926–27 г. със смъртта на моя пра-чичо Джордж Гамъл Ангъл, почетен професор по семитски езици в Университета Браун в Провидънс, Род Айлънд. Професор Ангъл беше широко признат авторитет по древни писмености, към когото често се обръщаха управителите на известни

музеи, затова смъртта му на деветдесет и две годишна възраст вероятно се помни от мнозина. На местно ниво интересът към събитието е бил допълнително подхранен от неясните причини за смъртта. Професорът бил нападател на връщане от Нюпортския ферибот и паднал на място, както твърдят очевидци, след като бил блъснат от негър, приличащ на моряк, който изскочил от една съмнителна тъмна уличка на стръмния хълм, който починалият прекосявал направо от бреговата линия до дома си на улица Уилямс. Лекарите не успели да открият никакви видими наранявания, но след озадачено обсъждане заключили, че смъртта е настъпила поради неясно поражение на сърцето, причинено от бързото изкачване на стария човек по толкова стръмен хълм. В онзи момент аз нямал причина да не се съглася с тяхното мнение, но по-късно в мен възникнаха съмнения, които постепенно се засилиха.

Пра-чичо ми беше вдовец и нямаше деца. След смъртта му аз бях негов наследник и изпълнител на завещанието му, поради което се очакваше да се запозная подробно с книгата му. За целта преместих всичките му кутии и папки в жилището си в Бостън. Повечето от материалите, които прегледах, по-късно ще бъдат публикувани от Американското Археологическо общество, но имаше една кутия, която ми се стори крайно озадачаваща и, която изобщо не бях склонен да показвам на други хора. Тя беше заключена и не открих ключа, докато не ми хрумна да прегледам личния ключодържател, който професорът носеше в джоба си. Така действително успях да отворя кутията, но това само ме изправи пред по-голямо и необяснимо препятствие. Защото какво можеше да е значението на странния глинен барелеф, на разпокъсаните и несвързани драсканици и изрезките, които открих? Възможно ли беше в края на живота си чичо ми да е почнал лековерно да приема най-повърхностните измами? Реших да издиря ексцентричния скулптор, отговорен за това очевидно разстройване на старческия ум.

Барелефът беше груб правоъгълник с дебелина около два сантиметра, размери около дванадесет на петнадесет сантиметра и очевидно беше със съвременен произход. Изображенията по него обаче далеч не внушаваха съвременност, нито имаха такъв смисъл, понеже, независимо, че приумиците на кубизма и футуризма са много и необуздани, те рядко демонстрират повтаряемостта, характерна за

древните писмености. А тези изображения, действително бяха някакъв вид писменост, но въпреки всички книжа събрани от чичо ми, не можех да определя точния ѝ вид или поне намек за нещо, с което тя да е дори далечно свързана.

Над тези знаци, които очевидно бяха йероглифи, имаше фигура, която приличаше на пиктограма, но импресионистичното ѝ изпълнение не позволяваше да се добие твърде ясна представа за нейния характер. Изглежда беше някакъв вид чудовище или символ представлящ чудовище, чиято форма е могла да се зароди единствено в нечий болен ум. Смятам, че ще се доближа до истината ако кажа, че в моето доста буйно въображение възникнаха едновременно образите на октопод, дракон и някаква човешка карикатура. Пихтиеста, покрита с пипала глава се мъдреше върху гротескно люспесто тяло със закърнели крила, но общия вид на фигурата беше това, което я правеше толкова страховита. Фонът зад фигурата съдържаше бегли намеци за гигантски архитектурни обекти.

Освен от куп изрезки от вестници, този странен обект се придружаваше от бележки, изписани със старческият почерк на професора, които не претендираха за никакъв литературен стил и бяха озаглавени „Култът към Ктхулу“. Буквите бяха изписани старателно, така че да се избегне неправилно произношение на тази неизвестна дума. Ръкописът беше разделен в две части, първата от които озаглавена „1925 г. — Сънища и работа със сънищата на Х.А. Уилкокс, ул. Томас № 7, Род Айлънд“, а втората „Разказ на инспектор Джон Р. Леграс, ул. Биенвил № 121, Ню Орлиънс, Луизиана представен на срещата на Американското археологическо общество през 1908 г., бележки върху същия и допълнение на Професор Уеб“. Останалите ръкописни страници бяха кратки бележки, някои от тях разкази за странни сънища от различни хора, някои от тях цитати от теософски книги и списания (от тях си струва да се спомене „Атлантида и Изгубената Лемурия“ на У. Скот-Елиът), а останалите се отнасяха до дълго съществували тайни общества и култове с препратки към откъси от книги по въпросите на митологията и антропологията, като „Златната Клонка“ на Фрейзър и „Култът към вещерството в Западна Европа“ на Мис Мъри. Изрезките от вестници в по-голямата си част споменаваха множество умствени заболявания и случаи на групово безумство или мания през пролетта на 1925 г.

Първата половина от основния ръкопис представляше много странен разказ. Изглежда, че на първи март, 1925 г., професор Ангъл е бил посетен от мрачен, изпит младеж с изтормозен и невротичен вид, който носел със себе си описания барелеф. В онзи момент глинената плочка била все още влажна и съвсем нова. На визитката му било изписано името Хенри Антъни Уилкокс и чичо ми разпознал в него най-младия син на известно семейство, който му бил бяло познат. Младежът изучавал скулптура в Школата по Дизайн в Род Айленд и живеел сам в Сградата на Лилията, намираща се близо до това учебно заведение. Уилкокс бил преждевременно развит младеж, известен, колкото със своя гений, толкова и със своята ексцентричност и още от дете привличал внимание към себе си със странните истории и необикновени сънища, които имал навика да разказва. Наричал себе си „физически свръхчувствителен“, но трезвото и здравомислещо население на стария търговски град го определяло просто като „чудак“. Младежът никога не бил поддържал особено дълбоки връзки с хората от своята среда и постепенно напуснал общественото ползрение, като останал познат само на малка група естети от други градове. Дори Клубът по изкуствата на Провидънс, който много държал да запази консерватизма си, го считал за напълно безнадежден случай.

По време на посещението, продължаваше ръкописът на професора, скулпторът доста безцеремонно поискал да се възползва от археологическите познания на домакина си за разпознаване на йероглифите върху барелефа. Той говорел доста отнесено и надут, което говорело за позиране и оскъдна симпатия. На свой ред чичо ми също доста рязко отговорил, че тъй като плочката очевидно е съвсем нова, това я свързва с всичко друго, но не и с археологията. Отговорът на младия Уилкокс, който впечатлил чичо ми дотолкова, че той го запомнил и записал дословно, имал доста фантастично-поетичен характер, което сложило отпечатък върху целия разговор и, което, както по късно се убедих, е било доста характерно за младежа. Той казал: „Нова е наистина, защото аз сам я изработих снощи под влиянието на сън за странни градове, а сънищата са по стари от печалния Тир, от съзерцателния Сфинкс и от опасания в градини Вавилон.“

Именно тогава той започнал хаотичния си разказ, който внезапно събудил забравени спомени у чичо ми и предизвикал неговия трескав интерес. Предишната нощ било усетено леко земетресение, най-сериозното в Нова Англия от няколко години, и това остро повлияло въображението на Уилкокс. След като си легнал той бил споходен от сън, какъвто не му се било случвало да сънува друг път. В съня си видял градове на гиганти, титанични блокове и извисени към небето монолити. От всички тях се процеждала зеленикава влага и го изпълвали с неясен ужас. Всички стени и колони били покрити с йероглифи, а от някакво неопределено място отдолу се дочувал глас, който не бил наистина глас, някакво хаотично усещане, което само въображението можело да превърне в звук. Младежът се опитал да предаде звука чрез почти произносимата комбинация от букви „Ктхулу фхтан“.

Тази словесна бъркотия отключила спомена, който развълнувал и разтревожил професор Ангъл. Той заразително скулптора с научна прецизност и с напрегната съсредоточеност се заел да разглежда барелефа, който младежът, измръзнал, все още по нощница, се бил заел да изработи веднага, след като сънят се оттегил и го оставил буден и дълбоко озадачен. Според Уилкокс, чичо ми отдал на старостта си факта, че му отнело толкова време да разпознае йероглифите и пиктограмата. Много от въпросите му се сторили неуместни на госта, особено онези, които целели да установят възможна връзка на младежа с някой странен култ или тайно общество. Уилкокс също не могъл да разбере неколкото обещания на професора да запази тайна, ако младежът реши да признае съпричастието си към някое популярно мистическо или езическо учение. След като професор Ангъл се уверил, че скулпурът действително не е запознат с никакви култове или криптографски системи, той обсипал Уилкокс с горещи молби да продължи да получава сведения за сънищата му. Тази идея явно е била осъществена, защото след първоначалния разговор, ръкописът продължаваше с описание на всекидневни посещения, по време на които младежът разказвал потресаващи откъси от нощните си видения, чиято същина винаги се заключавала в страховитата гледката на гигантски пропит с влага тъмен камък и някакъв подземен глас или разум монотонно повтарящ нещо, което макар да достигало до слуха, можело да се опише само като безсмислица. Двата звука, които се

повтаряли най-често, можели да се предадат с думите „Ктхулу“ и „Рлайа“.

По нататък ръкописът споменава, че на 23 март Уилкокс не се появил. Запитването отправено в жилището му разкрило, че е бил поразен от странна треска и отнесен в дома на семейството му на улица Уотърман. През нощта виковете му разбудили няколко от останалите художници обитаващи сградата, а оттогава се намирал в състояние или на безсъзнание, или на делириум. Чичо ми веднага телефонира на семейството и продължил да следи случая отблизо. Отбивал се често и в кабинета на Др Тоби, който се грижел за пациента. Очевидно трескавият ум на младежа бил обсебен от странни неща, при споменаването на които докторът потръпвал. Те включвали не само повторение на онова, което младежът бил сънувал по-рано, но засягали и някакво трмаво, гигантско създание „извисяващо се цели мили“.

Болният така и не описал изцяло това създание, но откъслечните му трескави думи, повторени от доктора, убедили професора, че то трябва да е същото безименно чудовище, което младежът се опитал да изобрази в скулптората вдъхновена от съня му. Докторът също добавил, че споменаването на това създание неизменно било последвано от изпадането на младежа в дълбок сън. Странен бил фактът, че температурата му била не много над нормалната, но иначе цялостното му състоянието говорело по-скоро за истинска треска, отколкото за умопомрачение.

На 2 април, около 3 часа след обед всяка следа от заболяването на Уилкокс изчезнала. Той седнал изправен в леглото, удивен да открие, че е в семейния си дом и без никакъв спомен за случилото се с него — насън или наяве — от нощта на 22 март нататък. Три дни по-късно, след като докторът обявил, че е излекуван, той се върнал в жилището си, но повече не бил от полза на професор Ангъл. След възстановяването му изчезнал всякакъв спомен за странните нощни видения и, след като цяла седмица слушал само обикновени, непредизвикващи интерес сънища, чичо ми спрял да записва разказите на младежа за неговите нощи.

Тук първата част на ръкописа приключваше, но препратки към някои от откъслечните бележки ми дадоха доста материал за размисъл — толкова много всъщност, че единствено заклетият ми скептицизъм,

който в онзи момент беше основа на моята философия, може да оправдае упоритото ми недоверие към историята на скулптора. Въпросните бележки описваха сънищата на различни хора, случили се в същият период от време, когато Уилкокс е страдал от странното си неразположение. Изглежда чичо ми доста бързо е успял да проведе едно изумително обширно проучване сред почти всичките си приятели, на които това не би се сторило неуместно, относно техните скорошни сънища, като помолил да уточнят датите, когато са сънували онези от тях, които са им се сторили по-забележителни. Едва ли всички са реагирали с еднаква готовност на такова запитване, но във всеки случай той трябва да е получил повече отговори, отколкото човек би могъл да обработи без помощта на секретар. Техните оригинални писма не бяха запазени, но неговите записки предоставяха пълно и доста внушително описание. Хората, принадлежащи към средната класа на обществото и бизнеса — „солта“ на Нова Англия — бяха дали почти изцяло отрицателни отговори, макар че тук там се срещаха отделни случаи на обезпокоителни, макар и не придобили конкретна форма съновидения, всички датиращи от периода 23 март-2 април — времето на треската на Уилкокс. Мъжете на науката бяха засегнати малко по-сериозно — в четири случая се даваха описания на неясни откъслечни спомени за странен пейзаж, а в един случай се споменаваха нещо ужасяващо и ненормално.

От всички интервюирани, хората на изкуството и поетите бяха дали най-интересните отговори. Всъщност, убеден съм, че ако те можеха да сравнят изживяванията си, щяха да бъдат завладени от неконтролируема паника. Тъй като не разполагах с оригиналните им писма, отчасти подозирах, че съставителя е задавал подвеждащи въпроси или е редактирал кореспонденцията така че да пасне на онова, което подсъзнателно е очаквал да открие. Не ме напускаше чувството, че Уилкокс някак се е сдобил с по-ранна информация, с която чичо ми е разполагал и умишлено се е възползвал от стария учен. От разказите на тези хора на изкуството можеше да се сглоби една поредица от тревожни събития. В периода от 28 февруари до 2 април голяма част от тях са имали странни сънища, чиято интензивност безмерно се увеличила в отрязъка, когато скулпторът е преживявал своя делириум. Повече от четвърт от онези, които споделили своите изживявания, говорили за дочути звуци, които били не много по-различни от звуците

описани от Уилкокс, а някои от тях споделили, че са изпитали пронизителен страх от гигантско, неописуемо създание, появяващо се към края на съня. Бележките обръщаха по-специално внимание на един трагичен случай. Обектът, доста известен архитект с интереси в областта на теософията и окултното, практически обезумял в деня, когато Уилкокс изпаднал в болезненото си състояние. Няколко месеца по-късно архитектът си отишъл от този свят, като до края крещял молби да го спасят от някакъв обитател на ада, който се бил освободил. Ако за всички тези случаи чичо ми беше посочвал и имена освен поредни номера, може би щях да се опитам да открия хората и да потърся съдействието им за изясняване на фактите. При дадените обстоятелства обаче, успях да открия само няколко души. Все пак, те всички потвърдиха записките напълно. Често съм се чудил, дали всички лица, към които чичо ми е отправил запитването си, са били толкова озадачени, колкото тази малка група. За щастие, те никога няма да се сдобият с обяснение на събитията.

Изрезките, от вестници, за които стана дума, се отнасяха до случаи на паника, маниакално и необичайно поведение по време на споменатия период. Професорът трябва да е ангажирал специализирана агенция за преглеждането на пресата, понеже количеството на извадките беше огромно, а източниците пръснати по целия свят. Съобщаваше се за среднощно самоубийство в Лондон, където човек, който спял сам, скочил от прозореца след стряскащ крясък. Друга изрезка съдържаше доста объркано писмо до редактор на вестник в Южна Америка, в което фанатичният автор правеше зловещи изводи за бъдещето въз основа своите съновидения. Съобщение от Калифорния описваше теософска колония, където всички вкупом носели бели роби и живеели в очакване на някакво „божествено знамение“, което така и не се случило, а от Индия се докладваше с резервиран тон за сериозно вълнение сред местното население към края на месец март — 22–23.

В Ирландия, както изглежда също са се ширили слухове и легенди, а ексцентричен художник на име Ардоа-Боно` окачил богохулно платно наречено „Сънуван пейзаж“ по време на пролетния салон в Париж през 1926 г. Що се отнася до записаните случаи на проблеми възникнали в заведенията за душевно болни, те са толкова многобройни, че само чудо е попречило на медицинското братство да

забележи връзката и да стигне до загадъчните заключения. Накратко, странна сбирка изрезки, която днес ми е трудно да повярвам, че съм могъл да пренебрегна с твърд рационализъм. В онзи момент обаче бях убеден, че Уилкокс е бил запознат с по-ранната информация, която професорът споменава.

II. РАЗКАЗЪТ НА ИНСПЕКТОР ЛЕГРАС

По-старите събития, поради които сънищата и барелефът на скулптора се сторили толкова важни на чичо ми, бяха описани във втората част на дългия ръкопис. Както изглежда, професор Ангъл е имал и друг случай да попадне на дяволската форма на неописуемото чудовище, да се диви над загадъчните йероглифи и да чуе знаменателното словосъчетание, което може да се предаде само като „ктхулу“. При това връзката с тези по-ранни събития е толкова обезпокоителна и ужасяваща, че не е чудно колко настойчив е бил чичо ми в желанието си да получава данни за състоянието на Уилкокс.

Въпросните предходни събития се случили 17 години по-рано през 1908 г. по време на годишната среща на Американското археологическо общество, проведена в Сейнт Луис. Поради своя всепризнат авторитет и постижения в областта, чичо ми бил един от най-активните участници във всички обсъждания и бил сред първите, към които се обърнали групата външни лица, присъстващи на срещата. Те се възползвали от събитието, за да потърсят точни отговори и експертни мнения за някои свои въпроси.

Тази външна група се предвождала от съвсем обикновен човек на средна възраст, който почти веднага станал център на внимание на срещата. Той бил пристигнал чак от Ню Орлийнс, за да потърси определена информация, която никой местен източник не можел да му осигури. Името му било Джон Реймънд Леграс и по професия бил полицейски инспектор. Със себе си донесъл причината за своето посещение — гротескна, отвратителна и очевидно много стара каменна статуетка, чийто произход не му се отдало да определи. Не се заблуждавайте, че инспекторът имал какъвто и да било интерес към археологията. Нищо подобно, желанието му да търси подобна информация се дължало на чисто професионални причини. Донесената от него статуетка, идол, фетиш или каквото е представлявала, била открита няколко месеца по-рано в гористите блата южно от Ню Орлийнс по време на полицейска акция по повод

предполагаема вуду сбирка. Ритуалите, които заварили да се извършват там обаче били толкова необичайни и отблъскващи, та полицаите осъзнали, че са попаднали на напълно непознат мрачен култ, чийто сатанински характер надхвърлял и най-тъмните африкански вуду кръгове. За произхода му не могли да съберат абсолютно никаква друга информация освен невероятните и противоречиви истории на заловените членове на култа. От там се породила и необходимостта на полицията да получи експертна оценка, която да им помогне да определят към коя епоха принадлежи откритият символ и чрез него да проследят култа до първоизточника му.

Инспектор Леграс нямал представа каква сензация ще предизвика находката му. Един поглед хвърлен на статуетката бил достатъчен, за да развълнува дълбоко събраните учени. Те незабавно го наобиколили, обхванати от любопитство да огледат миниатюрата, чиято странна непозната форма и истински древен вид изглежда предоставяли досег с непокътнати архаични представи. Статуетката не била излязла от средите на нито една позната скулптурна школа, но все пак мътно-зеленикавият камък с неясен произход сякаш носел отпечатъка на векове или дори хиляди години съществуване.

Фигурата, която бавно обикаляла от ръка на ръка, за да я огледат всичко отблизо и внимателно, била дълга двадесетина сантиметра и се отличавала с майсторска изработка. Представлявала чудовище, чиято форма имала много малко общо с човешката, с глава подобна на октопод и лице с множество пипала. Тялото било покрито с люспи, на предните и задни крака имало огромни нокти а отзат се виждали тесни криле. Съществото имало подчертано страховит характер и злобно излъчване, тялото му изглеждало подпухнало и пихтиесто. То клечало на правоъгълен блок или пиедестал покрит с неразгадаеми йероглифи. Върховете на крилата докосвали задния ръб на пиедестала, седалището заемало центъра, а дългите извити нокти на подвитите задни крака обхващали предния ръб и се протягали надолу върху четвърт от височината на блока. Главата, напomniaща октопод, била наведена напред, така че краищата на лицевите пипала докосвали огромните предни лапи, поставени върху коленете на подвитите крака. Въпреки всичко, фигурата била доста правдоподобно изобразена, което ѝ придавало дори още по-плашещ вид, понеже източникът ѝ бил напълно неизвестен. Възрастта на предмета безспорно била

неописуемо огромна, но нищо не подсказвало връзката му с някой клон на изкуството, познат от зората на човечеството или, от която и да било друга епоха. Дори материалът, от който била изработена статуетката сам по себе си бил загадка. Хлъзгавият, зеленикаво черен камък със златисти и многоцветни петънца и жилки не приличал на нищо познато на геологията или минерологията. Също толкова объркващи били и йероглифите по основата и, макар на сбирката да присъствали половината световни учени, специализирани в тази област, никой не могъл да определи дори далечно родство на символите с някоя позната лингвистична система. Надписите, както и материала и самият обект, били ужасно далечни и чужди на човечеството, каквото го познаваме; присъствието им по страховит начин наемвало за старинни нечестиви цикли на живота, в които нашият свят и цивилизация не са имали никакво участие.

Все пак, макар всички членове на археологическото общество да клатели глави в недоумение и да признавали, че не са в състояние да разрешат проблема на инспектора, един от тях съзрял нещо бегло познато в чудовищната форма и писменост и по-късно споменал доста неуверено дреболията, която му била известна. Този човек бил покойният вече Уилям Чанинг Уеб, професор по антропология от университета в Принстън и далеч не маловажен изследовател. Четиридесет и осем години по-рано, професор Уеб участвал в експедиция из Гренландия и Исландия, където търсил някои стари Рунически надписи. Не успял да открие онова, което издирвал, но докато бил там, по бреговете на Западна Гренландия той открил изолирано племе от уродливи ескимоси, чиято религия — интригуваща форма на дяволопоклонничество — го потресла със своята отблъскваща кръвожадност. Останалите ескимоси знаели твърде малко за този култ и при споменаването му ги побивали тръпки. Те твърдели, че култът е ужасно древен и, че произхожда от времето преди сътворението на света. Освен неописуеми церемонии и човешки жертвоприношения, налице били и странни унаследявани ритуали, отправени към върховен демон, наричан „торнасул“. Професорът чул тази дума от стар „ангекок“ или шаман и записал с латински букви произношението ѝ толкова точно, колкото могъл. В онзи момент обаче, основно място в култа заемал идолът, който членовете на този култ почитали. Около него те танцували докато северното сияние се носело

над заснежените върхове. Според професора този идол представлявал груб каменен барелеф, състоящ се от противно изображение и никакви писания и, доколкото можел да каже, грубо напомнял основните форми на скверният предмет, който попаднал в ръцете му на сбирката на Археологическото общество.

Този разказ, посрещнат с удивление от събралите се участници на срещата, бил двойно по-възбуждащ за инспектор Леграс, който незабавно затрупал професор Уеб с въпроси. Тъй като инспекторът разполагал със запис на ритуалите, получен от заловените в блатата идолопоклонници, той горещо умолявал професора да си припомни, колкото може по-точно думите, които е чул от ескимосите-сатанисти. Последвало подробно сравняване на детайлите и момент на изумено мълчание, когато детективът и ученият установили, че думите на два сатанински ритуала, принадлежаща на два съвсем отделни свята, на практика съвпадат. В основни линии, песнопенията на ескимоските шамани и на поклонниците от блатата на Луизиана, отправени към техните сходни идоли звучили приблизително по следния начин (членоразделянето било предположено съгласно интервалите при произнасяне на фразата):

„Фнглуи мглунафх Ктхулу Рлайа угахнагл фхтан“.

Леграс имал известно предимство пред професор Уеб, понеже заловените от него нечестиви затворници, му повторили онова, което старите жреци им били казали за значението на тези думи. Посоченият текст гласял приблизително:

„В дома си в Рлайа мъртвият Ктхулу сънува в очакване“.

След това, в отговор на всеобщите настойчиви молби, инспектор Леграс разказал възможно най-подробно опита си с поклонниците заловени в блатата. За мен е пределно ясно, че чичо ми придал огромно значение на думите на инспектора. Разказът му сякаш бил

излязъл от най-смелите мечти на теософите и митоловците и разкривал изумително равнище на представите за космоса, каквото никой не би очаквал да открие сред заловените примитивни метиси.

На първи ноември 1907 г., полицията в Ню Орлийнс получила настойчиви молби за помощ от жителите на южната блатиста местност и лагуната. Обитателите на тези области — предимно примитивни, но безобидни наследници на хората на Лафит — от известно време живеели в истински ужас от нещо незнайно, което се промъквало към тях нощем. Очевидно ставало въпрос за вуду, но в много по-лош вариант, от онова, което им било известно. Откъм мрачните гори, където никой не се осмелявал да пристъпи, започнал да се носи непрестанният злокобен звук на там-тами^[1] след което сред месното население започнали да изчезват жени и деца. Дочували се умопомрачителни и сърцераздирателни писъци, а също смразяващи душата песнопения, придружени с проблясващи демонични пламъци. Според изплашения пратеник, хората вече не могли да понасят това положение.

И така същият следобед, един полицейски автомобил и две вагонетки откарали група от двадесет полицаи, водени от разтреперания заселник. Когато проходимият път свършил, те слезли и в пълно мълчание извървели следващите мили пеш сред страховити кипарисови гори, където дневната светлина никога не достигала. Обграждали ги грозни коренища и зловещо провиснали примки от Испански мъх. От време на време се натъквали на камари от влажни камъни или остатъци от рушащи се стени, свидетелстващи за нечие мрачно присъствие, което допълнително усилвало чувството на отчаяние, навявано от деформираните плесенясали дървета. Когато селището на местните, състоящо се от жалки колиби, струпани една до друга, най-после се показало пред тях, изнервените му обитатели хукнали да се скупчат около няколко мъждукащи фенера. В онзи момент приглушеното биене на там-тамите се долавяло слабо някъде доста напред, но при всяка промяна в посоката на вятъра до тях достигал пронизителен агонизиращ писък. Освен това през невзрачните шубраци на гората изглежда са процеждало червеникаво сияние. Изплашените до смърт заселници, които се страхували дори отново да останат сами, категорично отказали да навлязат навътре в гората по посока на нечестивия култ, затова инспектор Леграс и

деветнадесетте му колеги се впуснали без водач сред ужасните черните сводове, където никой от тях не бил стъпвал преди.

Областта, в която навлезли полицаите имала традиционно лоша слава и като цяло била непозната на белите хора, които не били стъпвали там. Съществувала легенда за скрито езеро, което никой смъртен не е зървал, в което живеело огромно, безформено, бледо полиповидно същество, от чиито очи се излъчвала светлина. Между заселниците се шушукало, че в полунощ от пещерите, простиращи се под земята, излизали демони с прилепски крила, за да му се поклонят. Те твърдели, че съществото е било там преди Делбървил, преди ЛаСал, преди индианците и преди горите изобщо да били заселени с познатите, нормални птици и зверове. Съществото било кошмарно, и носело смърт на всеки, който го види. Хората страняли от тази област, защото съществото им пращало сънища. Вуду оргията, която се разигравала в онзи момент била съвсем на ръба на тази отвратителна област, но все пак била опасно близо. Ето защо, самото място, което поклонниците си избрали, ужасило заселниците повече от шокиращите звуци и инциденти.

Само поезията и лудостта биха могли да опишат достоверно звуците, които достигали до хората на Леграс, докато те си проправяли път сред тъмните тресавища по посока на червеното сияние и на приглушените барабани. Има звуци присъщи на човека и такива присъщи на зверовете. Потресаващо е обаче да чуеш животински звуци издавани от хора. Зверски бяс и необуздана разюзданост се извисявали в демоничен вой и екстатични писъци, които пронизвали и многократно се отразявали от нощната гора — сякаш гибелни бури, надигнали се от самите дълбини на ада. От време на време нестройният вой спирал и един добре организиран хор от дрезгави гласове поде мал отвратителната монотонна фраза от ритуала:

„Фнглуи мглунафх Ктхулу Рлайа угахнагл фхтан“

И тогава внезапно, мъжете достигнали едно място в гората, където дърветата растели по на рядко и се изправили срещу гледката на самата церемония. На четирима от тях им прилошало, един припаднал, а други двама били разтърсени от френетични писъци,

които дивата какофония на оргията заглушила. Леграс напръскал лицето на припадналия с вода от блатото и всички се изправили, треперещи и почти хипнотизирани пред този ужас.

В една естествена просека в блатото се простирала затревена ивица земя, заемаща не повече от акър, разчистена от дървета и относително суха. На тази поляна именно подскочала и се извивала такава противоестествена човешка орда, каквато само Сайм^[2] или Ангарола^[3] биха могли да изобразят. Напълно лишени от дрехи уродливи изчадия ревели, мучали и се гърчели около чудовищен кръг от огън, в центъра на който, случайни пролуки в пламъците разкривали гранитен монолит висок около метър и половина, върху който била поставена неуместно дребната отвратителна статуетката, донесена от инспектора. В по-широк кръг около обвития в пламъци монолит, разположени на равни разстояния се издигали десет бесилки, от които с главата надолу висели странно обезобразените тела на изчезналите заселници. Поклонниците подскочали и ревели в безконечна вакханалия, която обикаляла отляво надясно в пространството между кръга от тела и огнения кръг.

Вероятно трябва да отдадем на въображението му твърдението на един от присъствалите там мъже — впечатлителен испанец — че е дочул ответно пение на ритуалните звуци идващо дълбоко от тъмните гори, които легендите са населили с толкова страхотии. По-късно имам възможност да се срещна и разговарям с този човек, Джоузеф Д. Галвез, който действително се оказа, надарен с богато въображение. Той дори намекна, че е доловил звука на размахани огромни криле и съзрял блестящи очи и исполинско бледо туловище отвъд най-отдалечените дървета, но според мен е слушал твърде много от местните легенди.

В действителност вцепенението на мъжете не продължило дълго — все пак служебният им дълг бил преди всичко! Затова, макар в тълпата да имало почти стотина метиси поклонници, полицаите, разчитайки на огнестрелните си оръжия, се хвърлили на пътя на отвратителната процесия. Хаосът и врявата, които се вдигнали в следващите пет минути били неописуеми, но в края им Леграс установил, че са заловени четиридесет и седем участника в нечестивия ритуал, принудил ги набързо да навлекат дрехи и успял да ги поведе между две колони от полицаи. Петима от поклонниците били загубили

живота си, а двама били сериозно ранени и другарите им трябвало да ги отнесат на импровизирани носилки. И, разбира се, Леграс внимателно смъкнал фигурката от монолита и я прибрал.

След завръщането им в полицейското управление след мъчително трудно и изтощително пътуване, затворниците били прегледани. Прегледът установил, че всички са от смесен расов произход и с умствени отклонения. Почти всички били моряци, а малка част от тях, които били негри или мулати — предимно туземци от Запад или островитяни с португалски произход от о-в Брава (от групата острови Кейп Верде) — внасяли вуду нотката в този толкова разнороден култ. Много скоро след като започнали да ги разпитват обаче станало ясно, в случая са се натъкнали на много по-старо и дълбоко вярване от негърския фетишизъм. Независимо колко невежи и пропаднали били задържаните, те се придържали с учудваща последователност към основната идея на своята страховита вяра.

По думите им, те почитали Великите Древни, които са съществували цяла вечност преди появата на хората и, които се спуснали в нашия млад свят от небето. Тези Древни били вече покойници, намиращи се под земята и в моретата, но мъртвите им тела предали техните тайни във вид на сънища на основателите на този култ, който никога не прекъсвал съществуването си. Затворниците твърдели, че са част от същия този култ, който щял да съществува вечно, скрит в отдалечени пущинаци и тъмни места по целия свят до времето, когато могъщият жрец Ктхулу, щял да се надигне от мрачното си обиталище във великия подводен град Рлайа и да наложи отново своята власт на Земята. Някой ден, когато звездите са в нужното положение, той щял да призове вечно бдителните си последователи и те щели да го освободят.

Междувременно не им било позволено да казват нищо повече. Пазели тайна, която дори мъчения не можела да им бъде изтръгната. Твърдели, че човечеството не е единствен притежател на разум на земята и, че мракът изпращал вестители на малцината вярващи, това не били самите Велики Древни — тях не бил виждал никой човек. Статуетката-идол представлявала Ктхулу, но никой не можел да каже дали всички останали са като него. Никой не можел да разчете вече и древната писменост, но знанието се предавало от уста на уста. Ритуалното песнопение не било тайната, която пазели, тя никога не

била изричана гласно, а само прошепвана. Песнопението имало само този смисъл: „В дома си в Рлайа мъртвият Ктхулу сънува в очакване“.

Само двама от затворниците били оценени, като достатъчно нормални, за да увиснат на въжето. Останалите били настанени в различни институции. Никой от тях не си признал да е участвал в ритуалните убийства. Твърдели, че те са дело на Чернокрилите, които ги навестявали от сборищата си, съществували в мрачните гори от незапомнени времена. Така и не успели обаче да постигнат съгласие при описанието на тези тайнствени съучастници. Информацията, която полицията успяла да събере, дошла от изключително стар португалски метис на име Кастро, който твърдял, че е плавал до далечни пристанища и е разговарял с безсмъртните водачи на култа в китайските планини.

Старият Кастро си спомнил откъси от страховита легенда, която опровергавала предположенията на теософите и създавала впечатлението, че човекът и неговия свят са се появили едва неотдавна и са нещо мимолетно и преходно. Имало епохи, когато други Същества владеели Земята и живеели във величествени градове. Според Кастро безсмъртният Китаец му разкрил, че остатъци от градежите на тези Същества все още могат да се открият във вид на Циклопски камъни на острови в Тихия океан. Тези предшественици загинали цяла вечност преди появата на човека, но имало техники Те да бъдат върнати към живот, когато звездите заемат отново определено положение от вечния си цикъл. Самите Те били пристигнали от звездите и донесли със себе си своите изображения.

Според думите на Кастро, Великите Древни не се състояли единствено от плът и кръв. Те имали своя форма, но тя не била изцяло материална. Когато звездите били разположени подходящо, Те могли да преминават от един космически свят в друг, но когато звездите били в грешна позиция, Те не могли да запазят живота си. Това обаче не означавало, че са безвъзвратно мъртви. По думите на Кастро, Те лежали в каменните си домове във великия град Рлайа, запазени чрез заклинанията на Могъщия Ктхулу, за да дочакат славно възкресение, когато звездите и Земята отново щели да са готови за Тях. Когато обаче този момент настъпел, Те щели да имат нужда от помощ отвън, която да освободи телата им, понеже същите заклинанията, които ги поддържат живи им пречели на направят първата крачка към

освобождението си и без чужда помощ просто биха останали да лежат будни в мрака, обзети от своите мисли и недоволство в продължение на милиони години. Те били наясно с всичко случващо се във вселената, защото общували чрез предаване на мисли. Дори и в онзи момент, твърдял португалецът, те разговаряли в гробниците си. Когато появата на човека сложила край на хаотичните времена, Великите Древни успели да разговарят с най-чувствителните сред хората като манипулирали сънищата им. Това бил единственият начин Тяхната реч да достигне телесните умове на бозайниците.

Тези първи хора, с които Древните се свързали, създали култа към исполинските идоли, които видели в сънищата си; идоли донесени в непознати отминали ери от мрачните звезди. Този култ щял да продължи да съществува до момента, когато звездите заемат отново своите правилни позиции. Тогава тайните жреци щели изведат Могъщия Ктхулу от гробницата му, за да вдъхне живот на събратята си и да си възвърне управлението на Земята. Твърде лесно можело да се познае кога това време е дошло, защото тогава хората щели вече да приличат на Великите Древни — свободни и диви, надраснали идеите за добро и зло, захвърлили законите и морала, крещящи и убиващи, и пируващи на воля. И тогава освободените Древни щели да им покажат нови начини да крещят и убиват, и пируват, и да се веселят и цялата Земя щяла да бъде обхваната от унищожителните пламъци на екстаза и свободата. До настъпването на това време, култът трябвало чрез съответните ритуали да поддържа жива паметта за древните традиции и да пророкува завръщането им.

И тъй, в стари времена хората общували с погребаните Древни в сънищата си, но после нещо се случило. Великият каменен град Рлайа, с монолитите и гробниците си, потънал под вълните. И дълбините, пълни с първични загадки, които дори мисълта не можела да премине, прекратили това призрачно общуване. Споменът обаче никога не изчезнал и висшите жреци твърдели, че градът отново ще се издигне, когато всички звезди са по местата си. Тогава от недрата на земята излезли престарелите сумрачни земни духове, и донесли със себе си шепоти доловени в забравени пещери под морското дъно. Стариат Кастро обаче не се осмелил да говори твърде много за тях. Набързо прекъснал разказа си и вече нито насила, нито с добро могли да му измъкнат повече информация. Учудващо, той също отказал да съобщи

какъв е бил ръстът на Древните. За произхода на култа казал, че според него той се крие сред безпътните Арабски пустини, където се издига Ирем, Градът на Колоните, обвит в сънища, скрит и недосегаем. Старецът твърдял, че култът няма нищо общо с европейското вещерство и е на практика непознат освен сред последователите си. Никоя книга не го била споменавала, макар Безсмъртния Китаец да му казал, че в Некрономикона на безумния арабин Абдул Алхазред се криели двусмислици, които посветените можели сами да изберат как да тълкуват, особено често обсъжданите стихове:

*Не е мъртво, което живее в безкрайна лъжа
И след странни еони може дори да убие смъртта*

Леграс, дълбоко впечатлен и не по-малко озадачен, напразно търсил исторически данни за този култ. Очевидно Кастро казал истината, когато твърдял, че култът се пази в дълбока тайна. Специалистите в Университета Тюлейн не били в състояние да хвърлят повече светлина нито върху култа, нито върху статуетката, затова детективът се обърнал към най-големите авторитети в страната, но ето че дори сред тях единствената следа, на която се натъкнал бил гренландският разказ на професор Уеб. Трескавият интерес, който разказът на Леграс, подкрепен от донесената статуетка, породил на сбирката е слабо отразен в официалните публикации на Американското археологическо общество, но има сериозен отзвук в последвалата кореспонденция между участниците. Хора като тях, свикнали да попадат на всякакви случаи на измама и мошеничество, са се изказвали преди всичко с предпазливост. За известно време Леграс заел изображението на професор Уеб, но след смъртта на последния фигурката била върната на инспектора и все още е негово притежание. Именно там я видях и аз неотдавна. Тя е действително ужасяващ предмет и без съмнение е сходна със скулпурата, изработена от младия Уилкокс под влияние на сънищата му.

Никак не е чудно, че чичо ми е бил развълнуван от разказа на скулптора. След всичко, което вече е знаел от Леграс за култа, какви ли мисли трябва да са се породили у него, когато е научил, че чувствителен млад човек не само е сънувал странната фигура,

намерена в луизианските блатата и точните йероглифи, открити по нея и върху гренладския дяволски надпис, но в съня си ясно е разпознал и поне три от думите, произнасяни в ритуалите на дяволопоклонниците Ескимоси и на луизианските метиси. Съвсем естествено е, че чичо ми незабавно се заел най-подробно да проучи случая, макар лично аз да подозирах, че младият Уилкокс се е запознал с въпросният култ от друг източник и си е измислил поредицата от сънища, за да подхрани тази загадка за сметка на чичо ми. Събраните изрезки от вестници и разкази за сънища бяха сериозно доказателство наистина, но моят рационализъм и крайната екстравагантност на историята ме подтикваха да приема онова, което според мен бе най-разумното обяснение. Ето защо, след като напълно проучих ръкописа и сравних теософските и антропологични бележки с разказа на Леграс, реших да замина за Провидънс, където да се срещна със скулптура и да го порицая, както смятах че заслужава, задето тъй дръзко е подлъгал начетеният възрастен човек.

Уилкокс все още живееше сам в Сградата на Лилията на улица Томас — грозновата Викторианска имитация на Бретонска архитектура от 17 век, която парадираше с хоросановата си фасада сред приятните колониални къщи на старинния хълм. Там, в сянка на най-хубавата джроджианска камбанария в Америка, аз го заварих да работи в жилището си. Образците пръснати около него ме принудиха да призная, че той наистина е гениален и уникален творец. Вярвам, че някой ден ще бъде известен като един от най-големите представители на декадентството. Той беше въплътил в глина и вероятно някой ден щеше да постигне същото с мрамор, онези кошмарни фантазии, които Артър Макън^[4] облича в думи а Кларк Аштън Смит^[5] изобразява в стихове и картини.

Мрачен, болнав и някак занемарен на външен вид, той се извърна апатично при почукването ми и без да става попита по каква работа съм дошъл. Казах му кой съм и той прояви известен интерес, понеже чичо ми, макар да беше пробудил любопитството му с проучването на сънищата, никога не беше му обяснил причината за интереса си. Аз самият не обогатих особено знанията му, но се опитах деликатно да го предразположа да говори. От начина, по който говореше за сънищата си, веднага се убедих, че е напълно откровен. Тези сънища и подсъзнателните остатъци от тях бяха повлияли творчеството му

дълбоко — той ми показва страховито изглеждаща статуя, чийто вид ме потресе с мрачните намеци, които отпращаше. Скулпторът не си спомняше да е виждал оригинала на тази фигура, освен в собствения си повлиян от съня барелеф, но ръцете му сами я бяха оформили. Това несъмнено беше гигантското същество, за което е блънгувал по време на треската си. Скоро ми стана ясно, че той наистина не знае нищо за тайния култ, освен онова, което е доловил по време на безапелационните разпити, поведени от чичо ми и отново се оказах в положение да се питам, по какъв ли начин е могъл да добие тези странни впечатления.

Той описваше сънищата си някак поетично. Думите му ме накараха да видя особено ясно картината на влажните циклопски селища от хлъзгав зелен камък, чиято геометрия според него била напълно погрешна, и да се изпълня със страх при непрекъснатото едва доловимо пение изпод земята: „Ктхулу фхтан“, „Ктхулу фхтан“.

Тези думи бяха част от противния ритуал, разказващ за мъртвешкото бдение на Ктхулу в каменното му убежище в Рлайа, и ме развълнуваха дълбоко, независимо от рационалните ми вярвания. Бях сигурен, че Уилкокс се е запознал с култа по някакъв обичаен начин, но скоро този спомен се е изгубил сред безкрайните странности на въображението и четивата му. Младежът обаче е крайно чувствителен и впечатлението от този спомен е намерило израз в сънищата му, в барелефа и страховитата статуя, която стоеше пред мен. Следователно той не беше се натрапил на чичо ми умишлено. Истина е, че младежът беше превзет и с лоши обноски — такъв тип човек, когото никога не бих могъл да харесам, но вече бях готов да призная неговия гений и неговата откровеност. Сбогувахме се дружелюбно и аз му пожелах да постигне пълен успех с обещаващия си талант.

Все още бях силно впечатлен от култа и дори си въобразявах, че едно изследване на неговия произход, ще ми донесе лична слава. Посетих Ню Орлиънс и говорих с Леграс и още някои от участниците в онази полицейска хайка. Видях ужасната фигура и дори можах да разпитам някои от заловените метиси, които бяха все още живи. Старият Кастро, за съжаление, беше покойник от няколко години. От тези разговори не научих нищо повече от онова, което вече знаех от подробното описание на чичо ми, но разказите на хората от първа ръка подновиха моето въннение. Бях сигурен, че съм се натъкнал на древна,

тайна и напълно достоверна религия, чието откритие ще ме направи известен антрополог. В онзи момент все още имах трезво отношение към откритието, което ми се ще да можех да запазя и сега, и с необяснимо упорство пренебрегвах съвпаденията между вестникарските изрезки и разкази за сънища събрани от професор Ангъл.

Междувременно в мен беше почнало да се промъква едно съмнение, което за съжаление вече се превърна в сигурност — смъртта на чичо ми далеч не е била естествена. Той е бил повален на тясна стръмна улица тръгваща нагоре от старинната брегова линия гъмжаща от всякакви чуждестранни мелези, след като е бил небрежно блъснат от негър моряк. Не бях забравил, че членовете на култа заловени в Луизиана бях моряци със смесена кръв и техните тайни методи и обреди, не биха ме учудили. Вярно, че Легарс и хората му бяха оставени на мира, но в Норвегия един моряк, който станал свидетел на неща, които не е трябвало да вижда е мъртъв. Не е ли възможно задълбоченото проучване на чичо ми след като се е натъкнал на разказа на скулптура да е привлякъл нечие зловещо внимание? Смятам, че професор Ангъл е загинал, защото е научил твърде много или му е оставало малко да го научи. Остава въпросът дали ще ме сполети съдбата му сега, когато и аз научих доста.

---

[1] Там-там — Ритуален барабан. ↑

[2] Сидни Сайм — английски художник илюстратор (1867–1941) — илюстрациите му имат фантастичен характер. Лавкрафт е негов почитател. ↑

[3] Антъни Ангарола — американски художник от италиански произход (1893–1929). Поради факта, че е първо поколение емигрант, голяма част от творбите му се отнасят до трудностите на личността при сблъсъка с нова култура. ↑

[4] Артър Макън — (1863–1947) — популярен уелски автор от 90-те години на 19 век. Известен със свръхестествените си и фантастични творби. ↑

[5] Кларк Аштън Смит — (1893–1961) — американски поет, скулптор, художник и автор на научно-фантастични и хорър кратки разкази. Близък приятел на Лавкрафт. ↑

III. БЕЗУМИЕ В МОРЕТО

Ако някой ден добрият Бог реши да изпълни една моя молба, бих помолил да заличи напълно резултата от една чиста случайност, поради която погледът ми попадна на хвърчащ лист хартия, с който беше застлана една полица. Листът не беше нещо, на което бих се натъкнал в нормалното си ежедневие, понеже беше от стар брой на австралийско списание — Сидни Бюлетин от 18 април, 1925 г., който беше убягнал от вниманието дори на агенцията, която по време на проучването на чичо ми неуморно беше събирала извадки от вестници за него.

Аз самият почти се бях отказал от изследването на това, което Професор Ангъл наричаше Култът към Ктхулу и гостувах в Патерсън, Ню Джързи на приятел учен-уредник на местен музей и изтъкнат минералог. Един ден, докато разглеждах допълнителните образци, разположени по рафтовете на една задна стая, служеща за склад в музея, погледът ми бе привлечен от странна снимка в едно от старите издания, с които беше застлан рафтът под образците. Това беше споменатият Сидни Бюлетин, който беше попаднал у приятеля ми вероятно защото той имаше партньори и сподвижници на всяко място по света, за което може да се сетите. А изображението представляваше фотогравюра на отвратителна каменна фигура почти идентична с онази, намерена в блатата от Леграс.

Нетърпеливо разчистих листа от ценните образци, които го затискаха, и го разгледах подробно. За мое разочарование материалът не беше особено обемен, но това което той загатваше беше от невъобразимо значение за моето губещо почва проучване, така че аз внимателно го откъснах, за да се заема незабавно с него. Той гласеше:

ТАЙНСТВЕН ИЗОСТАВЕН КОРАБ НАМЕРЕН В ОТКРИТО МОРЕ

„Бдителен“ пристига с повредена новозеландска бойна яхта на буксир. На борда открити един оцелял и един мъртвец. Разказ за отчаяна битка и смърт в морето. Спасеният моряк отказва да сподели подробности за странните събития. В негово притежание е открит странен идол. Предстои разследване.

Товарният кораб „Бдителен“ на компания Морисън, отпътувал от Валпараизо, влезе тази сутрин в кея си на Пристанище Дарлинг, теглейки на буксир повредената тежко въоръжена парна яхта „Зорки“ от град Дандин, Нова Зеландия, която е била забелязана на 12 април в точка с координати южна ширина 34° 21' и западна дължина 152° 17' с един мъртвец и един оцелял на борда.

„Бдителен“ е отпътувал от Валпараизо на 25 март и на 2 април се е отклонил доста на юг от курса си, поради изключително тежки бури и гигантски вълни. Бедстващият кораб е бил забелязан на 12 април. На пръв поглед корабът изглеждал изоставен, но по-късно на борда му са намерени един оцелял в състояние на делириум и тяло на мъж, мъртъв от около седмица. В ръцете си оцелелият стискал с все сила ужасен каменен идол от неизвестен произход, дълъг около 30 см, за чиято природа учените от университета в Сидни, Кралското общество и Музея на улица Колидж изказват единствено пълно объркване. Оцелелият мъж твърди, че намерил предмета в каютата на яхтата в малка съвсем обикновена резбована кутия за ценности.

След като дойде на себе си този мъж разказа изключително странна история за пирати и кърваво сражение. Името му е Густав Йохансен, норвежец, човек нелишен от интелект, който е служил като втори помощник-капитан на двумачтовата шхуна „Ема“ от Оуклънд, отплавала за Калао на 20 февруари с единадесетчленен екипаж. Според него „Ема“ е била забавен и отпратен доста на юг от курса си заради голямата буря на 1 март. На 22 март в точка със северна ширина 49° 51' и западна дължина 128° 34' се натъкнали на „Зорки“,

управляван от странно и зловещо изглеждащ екипаж от хаитяни и метиси. На капитан Колинс било наредено незабавно и безапелационно да обърне кораба си обратно, което той отказал. Веднага след това без никакво предупреждение странният екипаж започнал яростно да обстрелва шхуната с тежките медни оръдия, съставляващи част от въоръжението на яхтата. Според оцелелия, мъжете от „Ема“ отговорили на атаката и, макар шхуната да почнала да потъва заради попадения под ватерлинията, те успели да достигнат вражеския кораб и да го вземат на абордаж. При това влезли в схватка с дивия екипаж на палубата на яхтата и били принудени да ги избият, имайки известно числено превъзходство, понеже противниците се биели отчаяно и свирепо, макар да били доста непохватни.

Трима от екипажа на „Ема“ били убити, включително капитан Колинс и първи помощник-капитан Грийн. Останалите осем, под командването на втори помощник-капитан Йохансен продължили с пленената яхта по курса, по който се движели с „Ема“, за да видят дали е имало някаква причина да им наредят да се върнат. На следващият ден, както изглежда, са достигнали и акостирали на малък остров, макар да не е известно такъв да съществува в тази част на океана. Неизвестно как на брега на този остров шестима от мъжете загинали. Йохансен говори по този въпрос с нежелание и споменава единствено пропадането им в каменна пропаст. По-късно той и още един член на екипажа успели да се върнат на яхтата и се опитали да я управляват, но изгубили контрол и се залутали след бурята на 2 април. Мъжът не помни почти нищо от онзи момент до спасяването си на 12 април. Не помни дори кога другият мъж — Уилям Брайдън е починал. За смъртта на Брайдън няма очевидни причини, но се предполага, че се дължи на превъзбуда или измръзване. Телеграфни съобщения от Дандин ни уведомяват, че там „Зорки“ е добре познат исландски търговски кораб с крайно лоша репутация по бреговата линия, притежаван от любопитна група метиси, чиито

чести нощни посещения до горите озадачавали мнозина. Изглежда „Зорки“ е отплавал много набързо веднага след голямата буря и земетресението на 1 март. Според кореспондента ни в Оуклънд, „Ема“ и екипажът му се славели с отлична репутация, а Йохансен е известен като въздържан и трезв човек. Адмиралтейството ще назначи разследване по въпроса, което ще започне утре, при което ще бъдат положени всички усилия да се убеди Йохансен да говори по-свободно, отколкото до момента.

Това беше целият текст, придружен от снимката на дяволската фигура, но какъв ураган от идеи породи той в ума ми! Пред себе си имах нови ценни данни за Култа към Ктхулу и доказателство, че неговите странни интереси се простират и по море, а не само по суша. Поради какви причини туземния екипаж, плаващ със страховития идол, е наредил на „Ема“ да обърне курса си? Какъв беше този непознат остров, на който са загинали шестима от екипажа на „Ема“ и, относно който помощник-капитанът Йохансен бе така потаен? Какво е разкрило разследването на адмиралтейството и какво беше известно за отвратителния култ в Дандин? И най-необяснимото от всичко — какво се криеше зад свръхестествената връзка между датите, която сега придаваше неопровержимо и злокобно значение на множеството събития и обрати, на които чичо ми бе обърнал внимание:

На 1 март — или 28 февруари ако вземем предвид 180-ти демаркационен меридиан — има буря и земетресение; „Зорки“ и отвратителният му екипаж незабавно отпътуват в морето, сякаш са получили нетърпяща възражение заповед; в същото време от другата страна на Земното кълбо поети и художници са започнали да сънуват странни влажни циклопски градове, а млад скулптор под въздействие на съня си е изваял злокобният Ктхулу. На 23 март екипажът на „Ема“ акостира на неизвестен остров, където шестима мъже се прощават със живота си, докато сънищата на артистичното съсловие стават все по-ярки и се изпълват с мрачното усещане за преследване от страховито и злонамерено гигантско чудовище; в същото време един архитект обезумява, а младият скулптор изпада в състояние на делириум! А какво да кажем за бурята на 2 април — датата, на която всички

знаменателни сънища за гигантските усойни градове изчезват, а Уилкокс излиза незасегнат от странната си треска? Как да приемем всичко това, особено като се имат предвид твърденията на стария Кастро за Древните Пришълци от Звездите, които сега почиват под водите, но чието царство ще се завърне, за техните верни поклонници и за властта на Древните над човешките сънища? Нима се бях изправил пред космически ужас непоносим за, който и да било човешки ум? Ако е така, той ще си остане ограничен в човешкия ум, понеже по някакъв начин 2 април беше поставил край на чудовищната заплаха, надвиснала над човешките души, каквато и да е била тя.

Същата вечер, след като цял ден бях разпращал и получавал телеграми и бях уреждал пътуването си, се сбогувах с домакина си и се качих на влака за Сан Франсиско. Отне ми по-малко от месец да стигна до Дандин, но открих, че там разполагат с малко информация за странните поклонници, които прекарваха времето си из моряшките кръчми. По брега се срещат твърде много изпаднали нещастници, та някой да им обръща специално внимание. Все пак, споменавах се едно пътуване, което тези метиси са направили навътре в сушата наскоро, когато от далечните хълмове приглушено са се дочували барабани и са се провиждали червеникави пламъци. В Оуклънд научих, че след повърхностно и безрезултатно разследване, Йохансен, чиято руса до скоро коса била напълно побеляла, се върнал в Сидни, продал жилището си на улица Уест и отплавал заедно с жена си за стария си дом в Осло. Що се отнася до разтърсващото му изживяване, той не споделил с приятелите си нищо повече, от онова, което казал на следователите от Адмиралтейството и, затова те не можаха да ми помогнат с нищо друго, освен да ми дадат адреса му в Осло.

След това заминах за Сидни, където проведох безрезултатни разговори с моряци и членове на вице-адмиралтейството. На Обиколния Кей в залива Сидни видях „Зорки“, който беше продаден и сега служеше за търговски цели, но нямаше какво да науча от мълчаливата му грамада. Статуетката на приведена фигура състояща се от глава на сепия, драконово тяло, люспести криле и изписан с йероглифи пиедестал беше запазена в Музея в Хайд парк и аз имах възможност дълго и подробно да я изучавам. Установих, че тя е фино и вилколепно изработена, но обвита в дълбока тайнственост и необикновена странност, отнасящи се, както до вида ѝ, така и до

нейния материал, и също толкова антична, колкото по-малкото изображение, което разглеждах при Леграс. От куратора на музея разбрах, че геолозите обявили тази скулпура за пълна загадка, понеже се кълнели, че никъде по Земята не може да се намери такъв камък. При тези думи, аз потръпнах, защото в мен изникна спомена за онова, което стария Кастро беше разказал на Леграс за Древните: „Те са дошли от звездите и са донесли със себе си своите изображения“.

Разтърсен и изпълнен с решителност, каквато не подозирах, че притежавам, реших да посетя помощник-капитан Йохансен в Осло. Отплавах първо за Лондон, а от там веднага се качих на друг кораб за норвежката столица и в един есенен ден акостирах на кокетния кей в сянката на Егберг. Открих, че адресът на Йохансен се намира в стария град на крал Харолд Хаардрада, където бяха запазили паметта за името „Осло“ през вековете когато на великият град било наложено името „Кристиана“. Наех такси, за да стигна до адреса и с разтуптяно сърце почуках на вратата на спретната стара сграда с гипсова фасада. Вратата отвори облечена в черно жена с тъжно изражение и предизвика у мен дълбоко разочарование, когато на неуверен английски ми каза, че Йохансен вече не е между живите.

Съпругата му ми обясни, че той починал скоро след завръщането им в Норвегия, понеже морските му преживелици от 1925 г. го съсипали. Дори на жена си Йохансен не разказал какво се е случило по-подробно, но оставил дълъг ръкопис, съдържащ „технически въпроси“, както ги нарекъл той. Текстът бил написан на английски, явно за да спести на жена си неприятностите, които прочитът на текста би й донесъл. Докато се разхождал по тясна алея блико до Готенбургския док, тежка връзка книжа, падаща от един тавански прозорец, го ударила и съборила. Двама индийски моряци веднага му се притекли на помощ, но докато болничната кола пристигне, той вече бил мъртъв. Лекарите не открили никаква очевидна причина за смъртта и я отдали на проблеми със сърцето и обща слабост на организма. В онзи момент вече усещах как в мен се промъква злокобен страх, който няма да ме напусне, докато и аз не намеря смъртта си — „случайно“ или по друг начин. Успях да убедя вдовицата, че връзката ми с техническите въпроси, описани от съпруга ѝ е достатъчна, за да получа достъп до ръкописа му. Отнесох го със себе си и почнах да го чета на кораба за Лондон.

Текстът беше доста простоват и объркан — наивен опит на един моряк за хронологичен опис на минали събития — и целеше да проследи последното ужасно пътуване ден по ден. Няма да се опитвам да предавам дословно неговия неясен и многословен разказ, но ще преразкажа същността му дотолкова, че да разберете защо звукът на вълните разбиващи се о страните на кораба ни започна да ми се струват тъй непоносим, та трябваше да натъпча памук в ушите си.

Слава Богу, Йохансен далеч не е знаел всичко, макар че е видял града и Съществото, но аз никога повече няма да спя спокойно като знам какви чудовища се промъкват непрестанно във времето и пространството, както и че в морето лежат скверни нечестиви пришълци от древните звезди, чиито верни поклонници са готови и нетърпеливи да ги пуснат на свобода веднага щом следващото посериозно земетресение отново издигне чудовищния им град от вълните.

Пътуването на Йохансен започнало точно, както той го описал пред вице-адмиралтейството. „Ема“, натоварен с баласт, отплавал от Оуклънд на 20 февруари и понесъл пълната сила на бурята, породена от земетресението, което трябва да е издигнало от морското дъно ужасите, изпълващи човешките сънища. Екипажът вече бил възстановил контрола си над кораба и той напредвал успешно, когато „Зорки“ ги пресрещнал на 22 март. В текста ясно се усещаше колко помощник-капитана е съжалявал за обстрелването и потопяването на „Ема“. За смуглите дяволопоклонници на „Зорки“ той беше писал с ужас. Те му се сторили тъй ненавистни и отвратителни, че унищожението им изглеждало задължително и Йохансен така и не разбрал защо при разпитите по време на разследването към него се отнесли тъй строго. След като водени от любопитство моряците от „Ема“ под командването на Йохансен продължили по курса си с пленения кораб, те забелязали огромен каменен стълб, който се издигал от морето и в 47° 9' северна ширина и 123° 43' западна дължина се натъкнали на тинеста, покрита с водорасли брегова ивица, върху която били разположени гигантски постройки и, която е представлявала ни повече, ни по-малко самата същност на основната заплаха за Земята — кошмарният гробищен град Рлайа, който е бил построен в невъобразимо древни епохи предшествващи човечеството от огромни страховити същества, дошли тук от тъмните звезди. Там,

скрити в хлъзгавите си зеленикави саркофази лежат Ктхулу и ордата му, които отново след безкрайни векове са могли да разпръскват страха, населил сънищата на чувствителните хора и призовал поклонниците да се призоват на помощ, за да ги освободят и възстановят силата им. Йохансен, разбира се, не е имал представа за това, но Бог знае, че съвсем скоро видял повече от достатъчно.

Предполагам, че над водата се е подала единствено малка част — увенчаната с монолит злокобна цитадела, в която е бил положен Ктхулу. Но като си помисля колко повече е останало скрито под повърхността ми се ще още сега да сложа край на живота си. Йохансен и неговите хора били смаяни от вида на този воден Вавилон на стари демони и трябва веднага да са се досетили без нужда от разяснение, че такова нещо не принадлежи нито на този, нито на който и да било разумен свят. Редовете изписани от Йохансен са болезнено пропити от удивлението пред невероятния размер на зеленикавите каменни блокове, пред главозамайващата височина на издялания монолит и стъписващата прилика между колосалните статуи и фигурата със странно изображение открита в ковчеже за ценности на „Зорки“.

Йохансен не е бил запознат с футуризма, но е постигнал нещо много близо до него в описанието си на града, понеже вместо да описва конкретни сгради или структури, той говори само за впечатления, различни перспективи и каменни повърхности, тъй огромни, че не биха паснали никъде в нашия свят и покрити с отвратителни нечестиви образи и писмена. Споменавам тези различни перспективи заради нещо, което Уилкокс беше казал за страшните си сънища. Той твърдеше, че геометрията на сънувания свят изглеждала необичайна, не Евклидова, странна съвкупност от сфери и измерения, различни от нашите. И ето, че един необразован моряк е усетил същата нередност докато се е взирал в ужасната реалност.

Йохансен и хората му акостирали на стръмния тинест бряг на този чудовищен Акропол и несигурно се изкатерили по хлъзгави титанични каменни блокове, които никой смъртен не може да е използвал като стълба. Дори самото слънце в небето изглеждало различно, изкривено от поляризиращите светлината изпарения издигащи се от това прогизнало морско извращение. От безумната, невъзможна за възприемане перспектива на дяланите камъни — там където в един момент се виждала вдлъбнатина, в следващия погледът

разпознавал изпъкналост — лъхала неясна заплаха и злокобно напрежение.

Още преди да били видели нещо повече от влажни камъни и водорасли, изследователите на новопоявилия се остров били обхванати от страх. Всеки от тях с радост щял да избяга, ако не се опасявал, че ще си спечели презрението на останалите и все пак никой не показал особен ентузиазъм докато търсели, както се оказало напразно, някакъв дребен артефакт, който да отнесат със себе си.

Първият, който изкачил подножието на монолита бил португалецът Родригез и при вида на гледката, разкрила се пред него той надал вик. Останалите го настигнали и с любопитство се заели да разглеждат огромната изсечена врата с барелеф, изобразяващ вече познатата комбинация то сепия и дракон. Според Йохансен изглеждала като врата на обор и всички били убедени, че е точно врата заради богато украсените прагове и каса, които я обграждали, но не могли да преценят дали е легнала хоризонтално като капак на пода или е полегата като външна врата на изба. Както Уилкокс беше заявил порано — цялата геометрия на онова място била погрешна. Човек дори не можел да бъде сигурен дали морето и земята са в хоризонтално положение и затова, отнесено към тях, положението на всички други обекти изглеждало призрачно променливо.

Един от мъжете — Брайдън, побутнал камъка на няколко места без резултат. После друг, Донован, започнал да пристъпва внимателно по ръба, като първо леко пробвал с крак всяко място, върху което се канел да стъпи. Без да спира той продължил да се изкачва по гротескното каменно творение или щял да се изкачва, ако нещото не се оказало в крайна сметка хоризонтално, а останалите се чудели, как в света би могло да има толкова огромна врата. Тогава съвсем бавно и леко, плочата, заемаща сякаш цял акър, започнала бавно да поддава навътре на върха и всички видели, че вратата всъщност е на баланс.

Донован се изпързаял или някак се отблъснал надолу по трегера, по който се движел и се върнал при приятелите си, след което всички гледали отдръпването на чудовищния изсечен портал. На онова фантастично място с изкривени перспективи, врата се движела необичайно по диагонал, така че всички правила на материята и пространството изглеждали нарушени.

Разкрилата се пролуката била изпълнена с почти осезаема тъмнина, която се оказала далеч за предпочитане, понеже прикривала обитателите си. Сега, с разтварянето на вратата, те не просто се показали а изхвъркнали навън като тъмен закриващ слънцето дим, престоил затворен цели епохи, а сега освободен да се понесе из набръчканото подпухнало небе сред звука на размахани ципести криле. Отвътре се разнесла също непоносима миризма, а Хокинс, чийто слух бил най-остър, дочул откъм новоотворените дълбини и един отворителен мляскащ звук. Тогава всички се заслушали и все още се напънали да доловят звука, когато То тронаво изпълзяло нагоре и пипнешком измъкнало лигавото си подобно на желе зелено туловище през тъмната врата навън сред отровната нечестива лудост на онзи град.

Тази част от разказа си Йохансен е записал със силно разкритвен почерк. Според него двама от шестимата мъже, които така и не успели да се върнат на кораба, трябва просто да са паднали на място, изплашени до смърт в онзи прокълнат момент. Съществото не можело да бъде описано — не съществуват думи за такава крещяща незапомнена лудост, толкова свръхестествено противоречие на материя, сила и космически ред. Изглеждало, че пред тях, залитайки се движи цяла планина. Господи! Ето защо не е странно, че в противоположния край на света един велик архитект е бил обзет от безумство, а горкият Уилкокс е изпаднал в делириум, предизвикани в онзи момент по телепатия. Изображението от идолиите, зеленото лепкаво изчадие на звездите, се било събудило, за да предяви претенциите си над света, който смятало за свой. Звездите трябва да са били в правилните си позиции отново и онова, което верните поклонници на култа не успели да изпълнят, както се очаквало от тях, било осъществено съвсем случайно от група невинни моряци. След милиарди години великият Ктхулу бил отново свободен да опустошава и плячкосва на воля.

Триима мъже били пометени от провисналите нокти преди още някой да се е обърнал. Бог да се смили над душите им и да им даде покой, ако изобщо някакъв покой е останал във Вселената. Това били Донован, Герера и Ангстрьом. Докато другите трима пропадали, Паркър се понесъл главоломно към лодката, преминавайки безкрайните на вид зеленикави камъни и Йохансен се кълне, че мъжът бил погълнат в ъгъла на една от постройките, който изобщо не

трябвало да е на това място. Ъгълът бил остър, но изглеждал сякаш е тъп. И така само Брайдън и Йохансен достигнали лодката и започнали отчаяно да гребат към „Зорки“ докато титаничното чудовище се влачело надолу по хлъзгавите камъни, но се поколебало когато приближило и нагазило в морските води.

Въпреки, че всички моряци били напуснали кораба, за да слязат на сушата, налягането на парата все още не било спаднало напълно и отнело само няколко секунди и няколко трескави прехода между руля и машините, за да се задейства „Зорки“. Бавно сред онази изкривена ужасна картина, корабът се понесъл по смъртоносните води, докато на брега на гробищния град, принадлежащ на нечий чужд свят, исполинското Същество се лигавело и ломотело като Полифем, проклинащ отдалечаващия се кораб на Одисей.

Следа това, като събрал повече смелост от събратята си положени в гробниците, Ктхулу се вмъкнал в морето и започнал да преследва кораба, като вложил цялата си космическа мощ и загребвал водата с мощни удари, от които се издигали високи вълни. Брайдън хвърлил един поглед назад и това му било достатъчно да изгуби ума си. Той почнал да се смее високо и пронизително и смехът продължил да го спохожда от време на време чак до момента, когато се простил с живота си една нощ в каютата, докато в същото време Йохансен бродел наоколо в делириум.

Но Йохансен още не мислел да се отказва. Като знаел, че Съществото спокойно би могло да се справи със „Зорки“ дори при пълно налягане на парата, той се решил на отчаяна мярка — подал пълна тяга на двигателите, а после мълниеносно достигнал палубата, където завъртял руля и обърнал кораба. Злокобните води около кораба се завихрили и разпенили и докато тягата на парата се покачвала все повече и повече, смелият норвежец насочил „Зорки“ срещу пихтиестия преследвач, който се подавал над мръсната пяна като кърма на демонски галеон. Ужасното главногo с гърчещи се пипала вече било съвсем близо до бушприта на яхтата, но Йохансен поддържал курса непоколебимо. Последвал взрив, сякаш избухнал плондер, посипала се гнусна пихтиеста материя като от някаква дяволска риба-балон и се разнесла воня като от хиляди разтворени гробове, а звукът, който придружавал всичко това, просто не можел да бъде описан. За момент корабът бил обгърнат от парлив заслепяващ облак, а после зад борда

останала само една вряща отровна маса, където — свети Боже в небесата! — разпръснатите пихтиести останки на безименното космическо изчадие започвали да се събират и придобиват неясните очертания на оригиналната си форма. Междувременно обаче „Зорки“ набирал все повече скорост, заради високата тяга на парата и оставял грозната сцена все по далеч назад.

Това беше всичко. По нататък Йохансен беше записал размишленията си за идола, открит в каютата, както и някои неща относно набавянето на храна за него и обезумелия му разтърсван от смях спътник. Повече не се опитал да управлява кораба, понеже след схватката нещо в душата му се пречупило. После ги връхлетяла бурята от 2 април, когато започнало и неговото собствено умопомрачение. От този период му останало усещането за спектрални водовъртежи през течните бездни на безкрайността, за главомайващи пътешествия през спираловидни вселени върху опашката на комета и за истерични лутания между най-дълбоките бездни и луната и обратно в бездната, всичко това на фона на гръмогласния хор на изродени стари противни богове и на зеленикави демони от произподнята, носещи се на прилепските си крила.

След този кошмар дошло спасението — „Бдителен“, разследването на вицеадмиралтейството, улиците на Дандин и дългото пътуване обратно до старата къща близо до Егберг. Естествено на никого не могъл да разкаже преживелиците си — щели да го сметнат за луд. Можел единствено да запише спомените си преди да е настъпила смъртта му, но така, че жена му да не разбере. Смъртта му се струвала истински дар стига само да заличала спомените.

Такъв беше документът, който прочетох и после прибрах в същата кутия, където се съхраняваха барелефът и документите на професор Ангъл. Към него ще се присъедини и този мой ръкопис, този изпит за моя собствен здрав разум, в който е описана връзка между събития, които се надявам никой друг да не свърже. Сега, когато пред мен се разкриха ужасите, които крие вселената, си мисля, че оттук до края на живота ми дори пролетните небеса и летните цветя ще са за мен мъчение. Но пък не мисля, че ме чака твърде дълъг живот. Чичо ми си замина, тъй както и Йохансен и, както вероятно ще ги последвам и аз — култът все още съществува, а аз знам твърде много.

Предполагам, че и Ктхулу е все още жив и все така затворен в каменния си саркофаг, който е бил негов щит от зората на времето досега. Прокълнатият му град отново е потънал, което ми е известно, защото след бурята на 2 април, „Бдителен“ е минал точно оттам, където градът се е подавал над водата. Но последователите му на земята все още се кланят и подскачат, и принасят човешки жертви около монолити увенчани с идоли, издигнати в усамотени места. Самият Ктхулу трябва да е бил повлечен отново в бездната от потъващия обратно град, защото в противен случай, светът вече щеше да е залят от страх и безумство. Кому е известен краят? Онова, което се е издигнало може да потъне и онова, което е потънало да се издигне. В дълбините притаено зло сънува в очакване, а из несигурните градове на хората пълзи разруха. Ще дойде време... но аз не трябва да мисля за това! Моля се само, ако не надживея този ръкопис, онези, които отнемат живота ми да се отнесат към него по-скоро с предпазливост, отколкото с безочие и да не позволят той да попадне в нечийи други ръце.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.